

เทวทตฺต วัตถุ ๗

“อิธ ตปฺปติ เปจฺจ ตปฺปตีติ อิมํ ฌมฺมเทสํ สตุถา เขตฺวเน
วิหรนฺโต เทวทตฺตํ อารพฺภ กเถสิ ๗

เทวทตฺตสฺส วัตถุํ ปพฺพชิตกาลโต ปฏฺจาย ยาว ปจฺวิปฺปเวสนา
เทวทตฺตํ อารพฺภ ภาสิตานิ สพฺพานิ ชาตกานิ วิตถาเรตฺวา กถิตํ ๗
อโย ปเนตฺถ สงฺเขโป:

พระศาสดาประทับอยู่ที่นิคมของเจ้ามัลละ

สตฺถริ, อนุปโย นาม มลฺลนํ นิกโม, ตํ นิสฺสาย อนุปยฺมพฺวเน
วิหรนฺเตเยว, ตถาคตฺสฺส ลกฺขณปฏฺิกคฺคหณทิวเสเยว อสีตีสหสฺเสหิ
ถาตฺถิกุเลหิ “ราชา วา โหตุ พุทฺโธ วา, ขตฺตฺยปฺริวาโร วิจฺริสฺสตีติ
อสีตีสหสฺสปฺตฺตา ปฏฺิณฺณวาทา ๗ เตสฺส เยภฺยเยน ปพฺพชิตฺเตสฺ, “ภทฺทฺิย
ราชานํ อนุรฺรทฺธํ อานนฺทํ ภคฺคํ กิम्พิลํ เทวทตฺตฺนฺตฺติ อิเม จ สกฺเก
อปพฺพชนฺเต ทิสฺวา “มโย อตฺตโน ปฺตฺเต ปพฺพชาเชม, อิเม จ สก
กา น ถาตกา มณฺเฑ; ตสฺมา น ปพฺพชนฺตีติ กถํ สมฺมฺจฺจาเปสฺ ๗ อถ
มหานาโม สกฺโก อนุรฺรทฺธํ อุปสงฺกมิตฺวา “ตาท อมฺหากํ กุลา ปพฺพ
ชิตฺ นตฺถิ, ตวํ วา ปพฺพช, อหํ วา ปพฺพชิตฺสสามีติ อาห ๗ โส
ปนฺ สุขุมมาโล โหติ สมฺปนฺนโกโค, “นตฺถีติ วจนฺมปิ เตน น สุต
ปฺพุพฺ ๗ เอกทิวสํ หิ เตสฺ จสฺ ขตฺตฺยเยสฺ กุพฺกิปาย กิพฺนฺเตสฺ, อนุ
รฺรทฺโธ ปุเวเน ปราชิตฺ ปุเวตฺถาย ปหิณฺนิ ๗ อถสฺส มาตา ปุเว สข
เขตฺวา ปหิณฺนิ ๗ เต ขาทิตฺวา ปุณฺ กิพฺสิ ๗ ปุณฺปฺปุณฺํ ตสฺเสว ปฺรา
ชโย โหติ ๗ มาตา ปนฺสฺส ปหิเต ปหิเต ติกฺขตฺตํ ปุเว ปหิณฺนิตฺวา
จตฺตฺถวาเร “ปุวา นตฺถีติ ปหิณฺนิ ๗ โส “นตฺถีติ วจนฺสฺส อสฺสุต

ปุพพตตะตา “เอสาเปกา ปุววิกติ ภวิสสตีติ มลฺลมาโน “นตฺธิปุวเมว
 อหฺรธาติ เปเสสิ ฯ มาตา ปนสฺส, “นตฺธิปุวํ กิร อยฺเย เทธาติ
 วุตเต, “มม ปุตฺเตน ‘นตฺถิติ ปทํ น สุตปุพฺพํ, อิมินา ปน อุ
 ปาเยน เอตมตฺถํ ชานาเปสฺสามีติ ตฺวจจํ สุวณฺณปาตี อลฺลยา
 สุวณฺณปาติยา ปฏิกุชฺชิตฺวา เปเสสิ ฯ นครปริคฺคาทิกา เทวตา จิน
 เตสฺสุ “อนฺรุทฺธสฺสเกน อนฺนการกาเล อตฺตโน ภาคภตฺตํ อฺปริฏฺฐจฺจ
 เจกพฺพุทฺธสฺส ทตฺวา ‘นตฺถิติ เม วจนสฺส สวณฺํ มา โหตุ, โภช
 นฺอุปตฺติฏฺฐานชานนํ มา โหตุติ ปตฺถนา กตา, สจายํ ตฺวจจปาตี ปส
 สีสฺสตี; เทวสฺมาคมํ ปวิสฺตํ น ลภิสฺสาม, สีสฺมปิ โน สตฺตธา พลฺเย
 ยาติ ฯ อถ นํ ปาตี ทิพฺพปุเวหิ ปุณฺณํ อํกํสุ ฯ ตสฺสา คฺพมณฺฑ
 เล จเปตฺวา อุกฺขมาฏิตมตฺตาย ปุวคฺนุโธ สกฺลนคฺรํ ฉาเทตฺวา จิตฺ ๑
 ปุวชณฺฑํ มุเข จปิตมตฺตเมว สตฺตรสฺหรณฺีสหฺสฺสานิ อนฺุพฺริ ๑ โส
 จินฺเตสิ “นาหํ มาตุ ปิโย, เอตฺตํ เม กาลํ อิมํ นตฺธิปุวณฺนาม น
 ปจิ, อิตฺ ปฏฺจาย อลฺลํ ปุวํ น ขาทิสฺสามีติ เคหํ คนฺตฺวา มาตฺรํ
 ปุจฺฉิ “อมฺม ตฺมฺหากํ อหํ ปิโย, อปฺปิโยติ ฯ “ตาท เอกกฺขิโน
 อกฺขิ วีย หทยํ วีย จ อติปิโย เมติ “อถ กสฺมา เอตฺตํ กาลํ
 มยฺหํ นตฺธิปุวํ น ปจิตฺถ อมฺมาติ ฯ सा जल्लुपुञ्जकं पुञ्चि “อตฺถิ
 กิลฺลจิ ปาติยํ ตาตาติ ฯ “ปฺริปุณฺณา อยฺเย ปาตี ปุเวหิ, เอวฺรฺปา ปุ
 วา นาม เม น ทิฏฺฐปุพฺพาติ ฯ सा จินฺเตสิ “มยฺหํ ปุตฺโต ปุณฺณ
 วา กตานิหาริ ภวิสฺสตี, เทวตาหิ ปาตี ปุเรตฺวา ปหิตา ภวิสฺสนตฺตี
 ๑ อถ นํ ปุตฺโต “อมฺม อิตฺ ปฏฺจายาหํ อลฺลํ ปุวณฺนาม น ขาทิส
 สามิ, นตฺธิปุวเมว ปเจยฺยาสีติ ฯ สापิสฺส ตโต ปฏฺจาย, “ปุวํ
 ขาทิตฺกามมฺหีติ วุตเต, ตฺวจจปาติเมว อลฺลยา ปาติยา ปฏิกุชฺชิต

วา เปเสสิ ฯ ยาว อคารมชฺเฌ วสิ, ตาวสฺส เทวตา ทิพฺพปฺุเว
ปฺิณฺิสฺุ ฯ

เจ้ามทานามะกับเจ้าอนุรุธระสนทนาเรื่องการทำงานและการบวช

โส เอตตํปิ อชานนฺุโต ปฺุพฺุชฺุชฺุณนาม ก็ ชานิสฺุสฺุติ, ตสฺุมา
“กา เอสา ปฺุพฺุชฺุชา นามาติ ภาตฺุรํ ปุจฺุฉิตฺุวา, “โหหาริตเกสฺุมสฺุสนฺุนา
กาสายนิวตฺุเถน กฺุฏฺุจฺุตฺุถเร วา วิทลฺุมฺุญจเก วา นิปฺุชฺุชิตฺุวา ปิณฺุทาย
จฺุรฺุณฺุเตน วิหฺุริตฺุพฺุพฺุ, เอสา ปฺุพฺุชฺุชฺุชา นามาติ วฺุตฺุเต, “ภาติก อหํ
สุขฺุมาโล, นานํ สกฺุขิสฺุสฺุสามิ ปฺุพฺุชฺุชิตฺุณฺุติ อาท ฯ “เตนฺุทึ ตาต กมฺุมนฺุตํ
อุคฺุคฺุเหตุวา ฆฺุรฺุวาสาํ วส, น หิ สกฺุกา อมฺุहेสุ เอเกน อปฺุพฺุชฺุชิตฺุณฺุติ
อาท ฯ อถ นํ “โก เอโส กมฺุมนฺุโต นามาติ ปุจฺุฉิ ฯ ฆตฺุตุฏฺุ
จฺุณฺุจฺุณฺุจฺุณฺุปี อชานนฺุโต กฺุลปฺุตฺุโต กมฺุมนฺุตํ นาม ก็ ชานิสฺุสฺุติ ฯ เอก
ทิวสํ หิ ติณฺุณฺุํ ขตฺุติยานํ กถา อุทปาทิ “ฆตฺุตํ นาม กุหิ อฏฺุจฺุหฺุตีติ ฯ
กิมฺุพลอ อาท “โกฏฺุจเ อฏฺุจฺุหฺุตีติ ฯ อถ นํ ฆทฺุทึโย “ตฺุว ฆตฺุตสฺุส
อฏฺุจฺุณฺุจฺุณฺุจฺุณฺุ น ชานาสิ, ฆตฺุตฺุณฺุนาม อุกฺุขลฺุยํ อฏฺุจฺุหฺุตีติ อาท ฯ
อนุรฺุทฺุโธ “ตฺุมฺุเห เทวปี น ชานาถ, ฆตฺุตฺุณฺุนาม รตฺุนฺุมกฺุลา
สฺุวณฺุณฺุปาตฺุยํ อฏฺุจฺุหฺุตีติ อาท ฯ เตสุ กิร เอกทิวสํ กิมฺุพิลลอ โกฏฺุจ
โต วิหิ โอตาริยมาเน ทิสฺุวา “เอเต โกฏฺุจเกเยว ชาตาติ สลฺุณฺุ
อโหสิ, ฆทฺุทึโยปี เอกทิวสํ อุกฺุขลฺุโต ฆตฺุตํ วทฺุณฺุชฺุยมาณํ ทิสฺุวา
“อุกฺุขลฺุยลฺุณฺุเวว อุปฺุปนฺุณฺุติ สลฺุณฺุ อโหสิ ฯ อนุรฺุทฺุเชน ปน เนว วิ
หิ โกฏฺุณฺุณฺุตา น ฆตฺุตํ ปเจนฺุตา วา วทฺุณฺุณฺุตา วา ทิฏฺุจปฺุพฺุพา, วทฺุ
ณฺุณฺุตา ปน ปฺุโรโต จปิตเมว ปสฺุสฺุติ ฯ โส “ภฺุณฺุชิตฺุกาเมกาเล ฆตฺุตํ
ปาตฺุยํ อฏฺุจฺุหฺุตีติ สลฺุณฺุณฺุณฺุกาสิ ฯ เอวํ ตโยปี เต ฆตฺุตุฏฺุจฺุณฺุจฺุณฺุปี
น ชานนฺุติ ฯ เตนายํ “โก เอส กมฺุมนฺุโต นามาติ ปุจฺุฉิตฺุวา “ปจฺุม

เขตต์ กสาเปตพพนตืออาทิกั สัจจเร สัจจเร กตตพพ กิจจํ สุตวา
 “กทา กมฺมนุตานํ อนฺโต ปญฺญาธิสฺสติ, กทา มยํ อปฺโปสฺสูกกา
 โภเค ภูณฺชิสฺสามาติ วตฺวา, กมฺมนุตานํ อปรียนฺตตาย อกฺขาตาย,
 “เตนฺหิ ตฺวญฺเณว ฆรราวาสํ วส, น มยฺหํ เอเตน อตฺถิเตติ วตฺวา
 มาตฺรํ อุปฺสงฺกมิตฺวา “อนฺุชานาหิ มํ อมฺม, อหํ ปพฺพชฺชิสฺสามีติ วตฺ
 วา, ตาย ติกฺขตฺตํ ปฏฺิกฺขิปิตฺวา “สเจ เต สหายโก ภทฺทียราชา
 ปพฺพชฺชิสฺสติ, เตน สทฺธิํ ปพฺพชาหีติ วุตฺเต, ตํ อุปฺสงฺกมิตฺวา “มม
 โข สมฺม ปพฺพชฺชา ตว ปฏฺิพฺพทฺธาติ วตฺวา ตํ นานปฺปกาเรหิ
 สญฺญาเปตฺวา สตฺตเม ทิวเส อตฺตนา สทฺธิํ ปพฺพชฺชตฺถาย ปฏฺิณฺณ
 คณฺหิ ฯ

กษัตริย์ ๖ พระองค์ออกบวชพร้อมอุบาสี

ตโต “ภทฺทียो สกฺยราชา อนฺุรฺุทฺโธ อานนฺุโท ภคฺุ กิเมพิโล
 เทวทตฺโต จาติ อิเม ฉ ขตฺติยา อุปาลิกปฺปกสฺตตฺมา, เทวา วิย
 ทิพฺพสมฺปตฺตี สตฺตาหํ มหาสมฺปตฺตี อนฺุภวิตฺวา อฺุยฺยานํ คจฺจนฺุตา
 วิย จตฺรฺุจฺฉินฺุยา เสนาย นิกฺขมิตฺวา ปรวิสยํ ปตฺวา ราชานาย สพฺพเสนํ
 นิวตฺตาเปตฺวา ปรวิสยํ โอกฺกมึสฺสุ ฯ ตตฺถ ฉ ขตฺติยา อตฺตโน อภรณฺานิ
 โอมฺุณฺุจิตฺวา ภณฺุทิกํ กตฺวา “หนฺุท ภเณ อุปาลิ นิวตฺตสฺสุ, อลํ เต
 เอตฺตกํ ชีวีกายาติ ตสฺส อทฺิสฺสุ ฯ โส เตสํ ปาทมฺุเล ปวตฺติตฺวา ปรี
 เทวิตฺวา เตสํ อาณํ อตฺติกมิตฺุ อสกฺโกนฺุโต อฺุณฺุจาย ตํ คเหตฺวา
 นิวตฺติ ฯ เตสํ ทฺุวิธา ชาตกาเล วนํ โรทฺนปฺปตฺตํ วิย ปจฺวี กมฺป
 นาการปฺปตฺตา วิย อโหสิ ฯ อุปาลิกปฺปโกปี โลกํ คนฺุตฺวา นิวตฺติตฺ
 วา เอวํ จินฺุเตสิ “จณฺุทา โข สากิยา ‘อิมินา กุมารา นิปาติตา

ติ ฌาเตยยุปี มํ, อิเม หิ นาม สกยกุมารา เอวรूपิ สมปตตี
 ปหาย อิมานิ อนุคฺฆานิ อารณฺณานิ เขพฺปิณฺฑํ วยิ ฉทฺเทตฺวา ปพฺพ
 ชิสนฺตฺติ, กิมงฺคํ ปนาหนฺตฺติ จินฺเตตฺวา ภณฺฑิกํ โอมุณฺจิตฺวา ตานิ อา
 ารณฺณานิ รุกฺเข ลคฺคิตฺวา “อตฺถิกา คณฺหนฺตฺตฺติ วตฺวา เตสํ สนฺตฺติกํ
 คนฺตฺวา เตหิ “กสฺมา นินฺวตฺโตสฺตีติ ปฺญฺโจ ตมตฺถํ อารโจะสิ ฯ อถ นํ
 เต อาทาย สตฺถุ สนฺตฺติกํ คนฺตฺวา ภควนฺตํ วนฺทิตฺวา “มยํ ภนฺเต สา
 กิยา นาม มานนฺิสฺสิตา, อยํ อมฺหากํ ทิฆมฺรตฺตํ ปรีจารโก, อิมํ
 ปจฺมตฺรํ ปพฺพาเชถ, มยฺมสฺส อภิวาทนาทีนฺิ กริสฺสาม, เอวํ โน มาโน
 นินฺมาทยิสฺสตีติ วตฺวา ตํ ปจฺมตฺรํ ปพฺพาเชตฺวา ปจฺฉา สยํ ปพ
 พชีสุ ฯ เตสุ आयสฺมา ภทฺทีโย เตเนว อนุตฺรวสฺเสน เตวิชฺโช
 อโหสิ ฯ आयสฺมา อนุรฺุทฺโธ ทิพฺพจกฺขุโก หุตฺวา ปจฺฉา มหาปฺริส
 วิตกฺกสฺสตฺตํ สุตฺวา อรหฺตฺตํ ปาปฺณิ ฯ आयสฺมา อานนฺโท สโตปาตฺติ
 พลฺเล ปตฺธิจฺหิ ฯ ภคฺคฺเตโร จ กิมฺพิลตฺเตโร จ อปฺรภาเค วิปฺสฺสนํ
 วทฺเทตฺวา อรหฺตฺตํ ปาปฺณิสฺสุ ฯ เทวตฺโต โปถุชฺชนิกํ อิหฺธี ปตฺโต ฯ

อปฺรภาเค สตฺถริ โกสมฺพิยํ วิหรนฺเต, สสาวกสงฺฆสฺส ตถาคตฺสฺส
 มหนฺโต ลาภสฺกกาโร นินฺพตฺติ ฯ ตตฺถ วตฺถเกสฺสชฺชาติหฺตฺถา มนฺุสฺสา
 วิหารํ ปวิสิตฺวา “กุหิ สตฺถา, กุหิ สาริปฺุตตฺเตโร, กุหิ มหา-โมคฺค
 ลานตฺเตโร, กุหิ มหาภสฺสปตฺเตโร, กุหิ ภทฺทิตฺเตโร, กุหิ อนุรฺุทฺ
 เตโร, กุหิ อานนฺตฺเตโร, กุหิ ภคฺคฺเตโร, กุหิ กิมฺพิลตฺเตโรติ อสฺตี
 มหาสาวกานํ นินฺนุณฺจฺจานํ โอลเณนฺตา วิจรนฺติ ฯ เทวตฺตฺเตโร กุ
 หิ นินฺนุโน วา จิตฺ วาติ ปุจฺฉนฺโต นาม (ปุคฺคโล) นตฺถิ ฯ

พระเวทที่แสดงฤทธิ์แก่พระเจ้าอชาตศัตรู

โส จินุเตสิ “อหํ เอเตหิ สหุธิเยว ปพฺพชิตฺ, เอเตปิ ขตฺติยปพฺพชิตา, อหํปิ ขตฺติยปพฺพชิตฺ; ลากสกุการหตฺถา มนุสฺสา เอเต ปรีเยสนฺติ, มม นามํ คเหตาปี นตฺถิ, เกน นุ โข สหุธิ เอกโต หุตฺวา กํ ปสาเทตฺวา มม ลากสกุการํ นิพฺพตฺเตยฺยนฺติ ฯ”

อถสฺส เอตทโหสิ “อํ ราชฯ พิมฺพิสโร ปจฺมทสฺสเนเนว เอกาทสนฺหุเตหิ สหุธิ โสตาปตฺติพลฺ ปตฺติจฺจิตฺ, น สกฺกา เอเตน สหุธิ เอกโต ภวิตฺุ, โกสลรณฺญาปี สหุธิ น สกฺกา เอกโต ภวิตฺุ, อํ โข ปนรณฺโย ปฺตฺโต อชาตสตฺตฺกุมารโ อสฺสจि คุณโทสํ น ชานาติ, เอเตน สหุธิ เอกโต ภวิสฺสามีติ ฯ”

โส โกสมฺพิโต ราชคหํ คนฺตฺวา กุมารกฺวณฺณํ อภินิมฺมินิตฺวา จตฺตารโ อาสีวิเส จตฺตฺส หตฺถ-ปาเทสฺส เอกํ คีวาย พนฺธิตฺวา เอกํ สีเส จุมฺพฏกํ กตฺวา เอกํ เอกํสํ กริตฺวา อิมาย อหิเมฆลาย อากาสโต โอรุยฺห อชาตสตฺตฺส อจฺจณฺเค นิสีทิตฺวา, เตน ภีเตน “โกสิ ตฺวนฺติ วุตฺเต, อหํ เทวทตฺโตติ วตฺวา ตสฺส ภยวิโนทฺนตฺถํ ตํ อตฺตภาวํ ปฏิสํหริตฺวา สงฺฆาภูิปตฺต-จิวรรโ ปฺรโต จตฺวา ตํ ปสาเทตฺวา ลากสกุการํ นิพฺพตฺเตสิ ฯ”

โส ลากสกุการาภิจฺจิตฺ “อหํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสฺสามีติ ปापกํ จิตฺตํ อุปฺปาเทตฺวา สห จิตฺตฺอุปฺปาเทน อิทฺธิโต ปรีหายิตฺวา สตฺถารํ เวพฺพนวิหาเร สราชิกาย ปรีสาย ฌมฺมํ เทเสนฺตํ วนฺทิตฺวา อฏฺฐายาสนา อณฺชลิมฺปกฺคยฺห “ภควา ภนฺเต เอตฺรหิ ชินฺโน วุฑฺฒิมฺ มหฺลลโก, อปฺโปสฺสกุโก ทิฏฺฐจฺมมฺสุขวิหารํ อนฺนุยฺยชตฺ; อหํ ภิกฺขุสงฺฆํ ปรีหริสฺสามิ, นิยฺยาเทถ เม ภิกฺขุสงฺฆนฺติ วตฺวา สตฺถารา เขพาสิกฺวาเทน อปฺสาเทตฺวา ปฏิกฺจิตฺโต, อนตฺตมโน อิมํ ปจฺมํ ตถาคเต อาฆาตํ”

พนธิตฺวา อปกฺกมิ ฯ อถสฺส ภควา ราชคเห ปกาสนียกมฺมํ กาทเรสิ
ฯ โส “ปริจฺจตฺโตทานิ อหํ สมณฺณ โคตมฺณ, อิทานิสฺส อนตถํ
กสิสฺสามีติ อชาตสत्ถํ อุปสงฺกมิตฺวา “ปุพฺเพ โข กุมาร มนุสฺสา
ทีฆายุกา, เอตฺรหิ อปฺปายุกา, จานํ โข ปเนตํ วิชฺชติ, ยํ ตวํ กุ
มาโรว สมานิ กาลํ กเรยฺยาสิ, เตนหิ ตวํ กุมาร ปิตฺรํ หนตฺวา
ราชา โหหิ, อหํ ภควนฺตํ หนตฺวา พุทฺโธ ภวิสฺสามีติ วตฺวา, ตสฺมึ
รชฺเช ปติจฺฉิตฺเต, ตถาคตฺสส วธาย ปุริเส ปโยเชตฺวา, เตสุ โสตาปตฺ
ติผลํ ปตฺวา นินฺตฺเตสุ, สยํ คิञฺฉณฺภูํ อภิสฺสิตฺวา “อหเมว สมณฺํ โคตมํ
ชีวิตา โวโรเปสฺสามีติ สีสํ ปวิชฺฉิตฺวา รุหิรฺรูปาทกมฺมํ กตฺวา อิมิ
นาปี อุปาเยน มาเรตฺถํ อสฺกโกนฺโต ปุณฺ นาทาคิริ วิสฺสชฺชาเปสิ ฯ
ตสฺมึ อากจฺฉนฺเต, อานนฺทตฺเถโร อตฺตโน ชีวิตํ สตฺถุ ปริจฺจชิตฺวา
ปุรฺโต อฏฺฐาสี ฯ สตฺถา นาคํ ทเมตฺวา นครา นิกฺขมิตฺวา วิหารํ
อาคนฺตฺวา อนेกสทฺสเสหิ อุปาสเกหิ อภิหฺมํ มหาทานํ ปริภุชฺชิตฺวา,
ตสฺมึ ทิวเส สนฺนิปตฺตานํ อฏฺฐารสโกฏฺฐิ-สงฺขาตานํ ราชคฺหวาสินํ
อนุปฺพุพฺพิถํ กเถสิ ฯ จตฺราสีติยา ปาณสทฺสสถานํ ธมฺมาภิสฺมโย ชา
โต ฯ “อโห มหาคุโณ आयสฺมา อานนฺโท; ตถารูเป นาม หตฺถิ
นาเค อากจฺฉนฺเต, อตฺตโน ชีวิตํ ปริจฺจชิตฺวา สตฺถุ ปุรฺโต อฏฺฐาสีติ
เถรสฺส คุณถํ สุตฺวา “น ภิกฺขเว อิทาเนว, ปุพฺเพเปส มมตฺถาย
ชีวิตํ ปริจฺจชียฺเวติ วตฺวา ภิกฺขุหิ ยาจิโต จุลฺลหํสมหาหํสกกกฺกุก
ชาตกาณี กเถสิ ฯ

กรรมชั่วของพระเทวทัตปรากฏ

เทวทัตตสสาปี กมฺมํ เนว ตถา รณฺโณ มาราปีตตตฺตา, น วรฺกานํ ปโยชิตตตฺตา, น สีลาเย ปวิฑฺฒตตฺตา, ปากฺกํ อโหสิ; ยถา นาวา คิริหตฺถิโน วิสฺสชฺชิตตตฺตา, ตทา หิ มหาชโน “ราชาปี เทวทัตเต เนว มาราปีโต, วรฺกาลี ปโยชิตา, สีลาปี ปวิฑฺธา; อิทานิ ปน เตน นาวาคิริ วิสฺสชฺชาปีโต, เอวรूपํ นาม ปาปํ คเหตุวา ราชา วิจรตฺติ โกลาหลมกาสี ฯ ราชา มหาชนสฺส กถํ สุตฺวา ปลฺยจ ถาลิ ปากสฺตานิ หราเปตฺวา น ปุณฺ ตสฺสุปฺภูจฺจํ อคฺมาสิ ฯ นาคฺราปีสฺส กุถํ อุปคตสฺส ภิกฺขามตฺตมฺปิ นาทํสุ ฯ โส ปริหีนลามสฺสกาโร โภหฺลฺย เณน ชีวิตฺกามา สตฺถารํ อุปสงฺกมิตฺวา ปลฺยจ วตฺถุณี ยาจิตฺวา ภคว ตา “อลํ เทวทัต, โย อิจฺฉติ, อารณฺณโก โหตฺตุติ ปฏฺธิกฺขิตฺโต, “กสฺสาวุโส วจฺนํ โสภณฺ: ก็ ตถาคตสฺส อุทาหุ มม ‘อหํ หิ อุกฺกฏฺจวเสน เอวํ วทามิ ‘สาธฺ ฆนฺเต ภิกฺขุ ยาวชิวํ อรณฺณิกา อสฺสุ, ปิณฺฑปาติกา, ปัสฺสกุฎิกา, รุกฺขมฺมูลิกา, มจฺฉมํสํ น ขาเทยฺยุนฺติ, โย ทุกฺขา มุจฺจิตฺกามา, โส มยา สทฺธิ อากจฺฉตฺตุติ วตฺวา ปกฺกามิ ฯ ตสฺส วจฺนํ สุตฺวา เอกจฺเจ นวปฺพพฺชิตา มนฺทพฺพฺทฺธิโน “กลฺยาลํ เทวทัตโต อาท, เอเตน สทฺธิ วิจริสฺสามาติ เตน สทฺธิ เอกโต ว อเหสุ ฯ อิติ โส ปลฺยจสฺเตหิ ภิกฺขุหิ สทฺธิ เตหิ ปลฺยจหิ วตฺถุหิ ลฺลฺยปฺปสนฺนํ ชนํ สลฺยวาเปนฺโต กุเลสุ วิณฺญาเปตฺวา ภฺยชนฺโต สงฺฆ- เกทาย ปรกฺกมิ ฯ โส ภควตา “สจฺจํ กิร ตวํ เทวทัต สงฺฆเกทาย ปรกฺกมฺสิ จกฺกเกทายาติ ปุณฺโณ “สจฺจํ ภควาติ วตฺวา “ครุโก โข เทวทัต สงฺฆเกโทติอาทีหิ โอวทิตฺปี สตฺถุ วจฺนํ อนาทยิตฺวา ปกฺกนฺโต, อายสฺมนตฺ อานนฺทํ ราชคเห ปิณฺฑาย จรณฺตํ ทิสฺวา

“อชชตคฺเคทานาหิ อาวุโส อานนุท อณฺณเตรว ภควตา อณฺณตฺร
 ภิกขุสงฺฆมา อุโปสถํ กริสฺสามิ, สงฺฆกมฺมํ กริสฺสามิตฺติ อาห ๑ เถโร
 ตมตถํ ภควโต อาโรเจติ ๑ ตํ วิทิตฺวา สตถา อุปฺปนฺนธมฺมสฺสเวโค
 หุตฺวา “เทวทตฺโต สเทวกสฺส โลกสฺส อนตฺถนินฺสฺสิตํ อตฺตโน อวีจิมฺหิ
 ปจนกมฺมํ กโรตฺติ ปริวิตกฺเกตฺวา

“สุกรานิ อสาธฺนินิ อตฺตโน อหิตานิ จ;
 ยํ เว หิตณฺจ สาธฺณณฺจ ตํ เว ปรมทุกฺกรนฺตฺติ
 อิมํ คาลํ วตฺวา ปฺนุ อิมํ อุตฺถานํ อุตฺถาเนสิ
 “สุกรํ สาธฺนา สาธฺ, สาธฺ ปาเปน ทุกฺกรํ;
 ปาปํ ปาเปน สุกรํ, ปาปมฺริเยหิ ทุกฺกรนฺตฺติ ๑

พระอัครสาวกทั้ง ๒ นำภิกษุกลับ

อดโฆ เทวทตฺโต อุโปสถทิวเส อตฺตโน ปริสาย สทุธิ เอกมฺนตํ
 นิสฺสิตฺวา “ยสฺสิมานิ ปณฺจ วตฺถุณิ ขมฺนตฺติ, โส สลากํ คณฺหตฺตฺติ
 วตฺวา, ปณฺจสเทหิ วชฺชึปฺตฺตเกหิ นวเกหิ อปฺปกตฺถณฺณฺหิ สลากาย
 คหิตาย, สงฺฆํ ภินฺทิตฺวา เต ภิกขุ อาทาย คยาสิสฺสํ อคฺมาสิ ๑
 ตสฺส ตตฺถ คตภาวํ สุตฺวา สตถา เตสํ ภิกขุณฺ อานยตฺถาย เทว
 อคฺคสาวเก เปเสสิ ๑ เต ตตฺถ คนฺตฺวา อาเทสนาปาฎิหาริยานุสาสนิยา จ
 อิทฺธิปาฎิหาริยานุสาสนิยา จ อนุสาสนฺตฺตา เต อมตํ ปาเยตฺวา อา
 ทาย อากาเสนาคมฺสึ ๑ โกกาลีโกปี โข “อฺภูเจหิ อาวุโส เทวทตฺต,
 นีตา เต ภิกขุ สารีปฺตฺตโมคฺคฺคฺลาเนหิ, นนฺ ตวํ มยา วุตฺโต ‘มา
 อาวุโส สารีปฺตฺตโมคฺคฺคฺลาเนหิ วิสฺสาสิ; ปาปิจฺฉา สารีปฺตฺตโมคฺ

คลลานา, ปาปีกานัน อิจฉานัน วสุงคตาติ วตฺวา ชนฺนุเกน ททยมชฺเฌ
 ปหริ ฯ ตสฺส ตตฺเถว อุณฺหํ โลหิตํ มุขโต อุกฺคณฺณิ ฯ
 อายสฺมนตํ ปน สารีปฺตตํ ภิกฺขุสงฺฆปรีวตฺ อากาเสนาคจฺฉนตํ ทิสฺวา
 ภิกฺขุ อาหํสุ “ภนฺเต อายสฺมา สารีปฺตโต คมนกาเล อตฺตทฺตฺติโย ว
 คโต, อิทานิ มหาปรีวาโร อากจฺฉนโต โสภตීติ ฯ สตฺถา “น ภิกฺขเว
 อิทาเนว, ตีรจฺฉานโยนิยํ นิพฺพตฺตกาเลปี มม ปฺตโต มม สนฺติกํ
 อากจฺฉนโต โสภตียเวาติ วตฺวา

“โหติ สีสวตํ อตฺโถ ปฏฺิสนุถารวฺตฺตินํ ฯ
 ลกฺขณํ ปสฺส อายนตํ ฌาติสงฺฆปฺรภุจิตํ,
 อถ ปสฺสสิมํ กาลํ สุวิหีนํ ว ฌาติภีติ

อิทํ ชาตกํ กเถสิ ฯ ปฺน ภิกฺขุหิ “ภนฺเต เทวทฺตโต กิร เทว อุกฺค
 สาวเก อุโภสุ ปสฺเสสุ นิสีทาเปตฺวา ‘พฺพุทฺธลีพฺพหาย ฐมฺมํ เทเสสุ
 สามีติ ตุมหากํ อนุกิริยํ กรีติ วฺตฺเต, “น ภิกฺขเว อิทาเนว; ปฺพ
 เพเปส มม อนุกิริยํ กาทุํ วายมิ, น ปน สกฺขีติ วตฺวา

“อปี วีรก ปสฺเสสิ สกฺขณํ มณฺชฺฐภาณกํ
 มยฺรคฺิวสงฺกาสํ ปตฺตี มยฺหํ สวิญฺจกํ

อุทกถลจรสฺส ปกฺจฺฉิโน
 นิจฺจํ อามกมจฺฉโกชฺฉิโน
 ตสฺสทานุกรํ สวิญฺจโก
 เสวาเลหิ ปฺลิกฺคณฺณจฺฉิโต มโตติ

นทิจรกาทชาตกํ กเถตฺวา, อปฺเรสุปี ทิวเสสุ ตถารูปิเมว กถํ อารพฺภ
 “อจารี วตฺยาญํ วิตฺถุทํ วนานิ

กฏจงครุกุเขสุ อสารเกสุ,
 อถาสทา ขทิริ ชาตสารัง,
 ยตุถาภิทา ครุโพ อุตตมงคนุตติ จ
 ลสี จ เต นิปฺผลิตา, มตฺถโก จ วิทาลีโต,
 สพฺพา เต ฆาสฺกา ภคฺคา, ทานิ สมฺม วิโรจสีติ จ
 เอวมาทินิ ชาตกานิ กเถสิ ฯ ปุณ “อกตถญฺญ เทวทตฺโตติ กถํ
 อารพฺภ

“อกรมฺหา ว เต กิจจํ, ยํ พลํ อหฺวมฺห เส;
 มิคฺราช นโม ตฺยตุถุ; อปี กิถฺจิ ลภามฺห เส ฯ
 มม โลหิตภกฺขสฺส นิจจํ ลุทฺทานิ กุพฺพโต
 ทนฺตฺนตฺรคฺโต สนฺโต ตํ พหุํ, ยํปี ชีวสีติ

อาทินิ ชาตกานิ กเถสิ ฯ ปุณ วธาย ปริสฺสกนฺมสฺส อารพฺภ
 “ฉาตเมตํ กุรฺงฺกสฺส ยํ ตฺวํ เสปฺณณิ เสยฺยสิ;
 อถถํ เสปฺณณิ คจฺฉามิ, น เม เต รุจฺจเต ผลนฺติ
 อาทินิ ชาตกานิ กเถสิ ฯ ปุณ “อุภโต ปริหิโน เทวทตฺโต ลาภสฺสการฺโต
 จ สามถฺยโต จาติ กถาสฺส ปวตฺตมานาสฺส, “น ภิกฺขเว อิทาเนว,
 ปุพฺเพปี ปริหิโนเยวาทิ วตฺวา

“อกฺขี ภินฺนา, ปภฺนุ นฺนฺโจ, สขีเคเห จ ภณฺทณํ,
 อุภโต ปทฺฐจกมฺมนฺตา อุทกมฺหิ ถลมฺหิ จาติ
 อาทินิ ชาตกานิ กเถสิ ฯ

พระเทวทัตให้สาวกพาตนไปเฝ้าพระศาสดา

เอวํ ราชคเห วิหรนุโต เทวทตฺตํ อารพฺภ พหุณี ชาตกานิก
 กเถตฺวา, ราชคหโต สาวตฺถึ คนฺตุวา เชตวนมหาวิหาเร วาสํ กป
 เปสิ ฯ เทวทตฺโตปิ โข นว มาเส กิลาน, ปจฺฉิเม กาเล สตฺถารํ
 ทฏฺฐกาโม หุตฺวา อตฺตโน สาวเก “อหํ สตฺถารํ ทฏฺฐกาโม, ตํ เม
 ทสฺเสถาติ วตฺวา, เตหิ “ตฺวํ สมตฺถกาเล สตฺถารา สทฺธิ เวรี หุตฺวา
 อจฺริ, น มยํ ตํ ตตฺถ เนสฺสามาติ วุตฺเต, “มา มํ นาเสถ, มยา
 สตฺถริ อาฆาโต กโต, สตฺถุ ปน มยิ เกสคฺคมตฺโตปิ อาฆาโต นตฺถิติ ฯ
 โส หิ ภควา

วธเก เทวทตฺตมฺหิ โจเร อํกุลิมาลเก

ธนฺปาเล ราชุเล จ สพฺพตฺถ สมมานโสติ

“ทสฺเสถ เม ภควนฺตฺนติ ปฺนปฺปฺนํ ยาจิ ฯ อถ นํ เต มลฺยเจนาทาย
 นิภฺขมึสุ ฯ ตสฺสาคมนํ สุตฺวา ภิกฺขุ สตฺถุ อารโจะสุ “ภนฺเต เทวทต
 โต กิร ตฺมฺหากํ ทสฺสนตฺถาย อากจฺฉตฺติ ฯ “น ภิกฺขเว โส เตนตฺต
 ภาเวน มํ ปสฺสิตฺตุํ ลภิสฺสตีติ ฯ ภิกฺขุ กิร ปฺลยจฺนฺนํ วตฺถุณฺํ อายา
 จิตกาลโต ปฏฺฐาย ปฺน พุทฺเธ ทฏฺฐํ น ลภนฺติ, อयํ ธมฺมตา ฯ
 “อสุกฺกฺขจฺานณฺจ อสุกฺกฺขจฺานณฺจ อากโต ภนฺเตติ อหํสุ ฯ “ยํ อิจฺฉติ,
 ตํ กโรตุ; น โส มํ ปสฺสิตฺตุํ ลภิสฺสตีติ ฯ “ภนฺเต อิตฺโต โยชนมตฺตํ
 อากโต, อทฺถมโยชนํ, คาวุตํ, โปกฺขรณฺธิสฺมีปํ อากโต ภนฺเตติ ฯ
 “สเจปิ อนฺโตเชตวนํ ปวิสฺติ, เนว มํ ปสฺสิตฺตุํ ลภิสฺสตีติ ฯ เทวทตฺตํ
 คเหตุวา อากตา เชตวนโปกฺขรณฺธิตีเร มลฺยจํ โอตฺวาเรตฺวา โปกฺขรณฺธิยํ
 นหายิตฺตุํ โอตฺริสุ ฯ เทวทตฺโตปิ โข มลฺยจโต อฏฺฐาย อุกฺโก ปาทะ ภู
 มียํ จเปตฺวา นิสฺสีทิ ฯ เต ปจฺวี ปวิสฺสีสุ ฯ โส อนุกฺกเมน ยาว โคป

ผกา ยาว ชนฺนุกา ยาว กฏฺโถ ยาว ถนฺโต ยาว คีวฺโต ปวิสิตฺวา
 หนฺกฏฺจิกสฺส ภูมฺิยํ ปตฺติฏฺจิตกาเล คาถมาห

“อิเมหิ อฏฺฐีหิ ตมคฺคปฺคฺคํ
 เทวาทิเทวํ นรทมฺมสารถึ
 สมนฺตจกฺขุํ สตปฺญญลภฺขณฺ
 ปาณฺเหหิ พุทฺธํ สรณฺ คโตสฺมึติ ฯ

อิทํ กิร จานํ ทิสฺวา ตถาคโต เทวทตฺตํ ปพฺพาเชลฺสิ ฯ สเจ หิ
 โส น ปพฺพชิสฺส; คิหิ หุตฺวา กมฺมํ ภาริยํ อกริสฺส, आयत्ति ภาวสฺส
 ปจฺจยํ กาคุํ นาสกฺขิสฺส; ปพฺพชิตฺวา จ ปน, กิณฺจาปี กมฺมํ ภาริยํ
 กริสฺสตี, आयत्ति ภาวสฺส ปจฺจยํ กาคุํ สกฺขิสฺสตีติ นํ สตฺถา ปพฺ
 พาเชลฺสิ ฯ โส หิ อิตฺโต สตฺสทสฺสทปฺมตฺถเก อฏฺฐิสฺสโร นาม ปจ
 เจกพุทฺโธ ภวิสฺสตี ฯ โส ปจฺวี ปวิสิตฺวา อวิจิมฺหิ นิพฺพตฺติ ฯ นิจ
 เล พุทฺธเ อปรทฺธภาเวน ปน นิจฺจโล ว หุตฺวา ปจฺจติ ฯ ตโย
 ชนฺสตีเก อนฺโตอวิจิมฺหิ โยชนสฺตฺพุเพธเมวสฺส สรีรํ นิพฺพตฺติ, สีสํ
 ยาว กณฺณสกฺขลิตฺโต อุปริ อยกปลฺลํ ปาวิสฺสิ, ปาทา ยาว โคปฺผกา
 เภจฺจา อยฺปจฺวี ปวิจฺจา, มหาตาลกฺขณฺธปริมาณํ อยฺสุลํ ปจฺจิมภิตฺติ
 โต นิกฺขมิตฺวา ปิฏฺฐิมชฺฉณํ ภินฺทิตฺวา อุเรน นิกฺขมิตฺวา ปฺรตฺถิมภิตฺตี
 ปาวิสฺสิ, อปรํ ทกฺขิณภิตฺติโต นิกฺขมิตฺวา ทกฺขิณปฺสสํ ภินฺทิตฺวา
 วามปฺสฺเสน นิกฺขมิตฺวา อุตฺตรภิตฺตี ปาวิสฺสิ, อปรํ อุปริ กปลฺลโต
 นิกฺขมิตฺวา มตฺถกํ ภินฺทิตฺวา อโธภาเคน นิกฺขมิตฺวา อยฺปจฺวี ปาวิสฺสิ
 ฯ เอวํ โส ตตฺถ นิจฺจโล หุตฺวา ปจฺจติ ฯ

เมื่อพระเทวทัตตายชาวบ้านก็ดีใจ

ภิกขุ “เอตตํ ฌานํ คนฺตฺวา เทวทตฺโต สตุถารํ ทฏฺฐํ อลภิตฺวา ว ปจฺวี ปวิญฺโจติ กถํ สมฺภูจาเปสุํ ฯ สตุถา “น ภิกฺขเว เทวทตฺโต อิทาเนว มยิ อปฺรชฺฉิตฺวา ปจฺวี ปาวิสิ, ปุพฺเพปิ ปวิญฺโจเยวาทิ วตฺวา, หตฺถิราชกาเล มคฺคมุพฺหํ ปุริสํ สมสฺสาเสตฺวา อตฺตโน ปิฏฺฐํ อโรเปตฺวา เขมฺนตํ ปาปีตสฺส เตน ปุณฺ ติกฺขตฺตํ อาคนฺตฺวา ‘อคฺคภูจฺจาเน มชฺฉิมฺภูจฺจาเน มฺมุเลติ เอวํ ทนฺเต ฉินฺทิตฺวา ตติยวาระ มหาปุริสสฺส จกฺขุปลํ อติกฺกมฺนตสฺส ตสฺส ปจฺวี ปวิญฺจภาวํ ทีเปตฺตํ

“อกตญฺญสฺส โปสสฺส นิจจํ วิวรทสฺสโน
สพฺพญฺเจ ปจฺวี ทชฺชา เนว นํ อภิราธเยติ

อิมํ ชาตํ กเถตฺวา, ปุณฺปิ ตเถว กถาย สมฺภูจิตาย, ขนฺติวาทิภูเต อตฺตนิ อปฺรชฺฉิตฺวา กลาพฺราชภูตสฺส ตสฺส ปจฺวี ปวิญฺจภาวํ ทีเปตฺตํ ขนฺติวาทิชาตํ, จุลลธมฺมปาลภูเต อตฺตนิ อปฺรชฺฉิตฺวา มหาปตาป-ราชภูตสฺส ตสฺส ปจฺวี ปวิญฺจภาวํ ทีเปตฺตํ จุลลธมฺมปาลชาตกญฺจ กเถสิ ฯ

ปจฺวี ปวิญฺเจ ปน เทวตฺเต, มหาชนฺ โหฏฺจตุฏฺโฐ ฐชปตา-กทลฺโย อุตฺสาเปตฺวา ปุณฺณมฺเฏ ฐเปตฺวา “ลาภา วต โนติ มหฺนตํ ฉณฺ อณุโกติ ฯ ตมตฺถํ ภควโต อโรเจสุํ ฯ ภควา “น ภิกฺขเว อิทาเนว เทวทตฺเต มเต มหาชนฺ ตฺสฺสติ, ปุพฺเพปิ ตฺสฺสียะวาทิ วตฺวา, สพฺพชนสฺส อปฺปิเย จณฺเท ผรุเส พาราณสิยํ ปิงฺคลราชะนาม มเต มหาชนสฺส ตฺสฺสจภาวํ ทีเปตฺตํ

“สพฺโพ ชโน หีสิโต ปิงฺคเลน,

ตสุมิ มเต, ปจจยั เวทยนติ,
 ปิโย นุ เต อาสิ อกณฺหเนตฺโต
 กสฺมา ตฺวํ โรทสิ ทฺวารปาล ๑
 น เม ปิโย อาสิ อกณฺหเนตฺโต,
 ภายามิ ปจฺจาคมนาย ตสฺส,
 อิตฺ คโต หีเสยฺย มจฺจุราชํ,
 โส หีสิโต อาเนยฺย นํ ปุณฺ อิทฺติ
 อิมํ ปิงฺคลชาตกํ กเถสิ ๑

ภิกฺขุ สตถารํ ปุจฺฉิสฺสุ “อิทานิ ฆนฺเต เทวทตฺโต กุหิ นินฺพตฺโตติ ๑
 “อวิจิมหานิรเย ภิกฺขเวติ ๑ “ฆนฺเต อธิ ตปฺปนฺโต วิจริตฺวา ปุณ
 คนฺตฺวา ตปฺปนฺนฺจฺจฺจฺจเนเยว นินฺพตฺโตติ ๑ “อาม ภิกฺขเว, ปพฺพชิตา
 วา โหนฺตุ คหฺนฺจฺจ วา ปมาทวิหาริโน อุกฺยตฺถ ตปฺปนฺติเยวาติ วตฺวา
 อิมํ คาลมาห

“อธิ ตปฺปติ, เปจฺจ ตปฺปติ,
 ปาปการี อุกฺยตฺถ ตปฺปติ;
 ‘ปาป เม กตฺนฺติ ตปฺปติ,
 ภิกฺขเว ตปฺปติ ทฺคฺคฺตํ คโตติ ๑

ตตฺถ “อธิ ตปฺปตีติ: อธิ กมฺมตปฺปนเนน โทมนสฺสมตฺเตน ตป
 ปติ ๑ เปจฺจจฺติ: ปฺรโลเก ปน วิปากตปฺปนเนน อติทารุณฺเนน อปาย
 ทฺกฺเขน ตปฺปติ ๑ ปาปการีติ: นานปฺปการสฺส ปาปสฺส กตฺตา ๑
 อุกฺยตฺถาติ: อิมินา วุตฺตปฺปกาเรณ ตปฺปนเนน อุกฺยตฺถ ตปฺปติ นาม ๑

ปาปํ เมติ: โส หิ กมฺมตปฺปนฺนํ ตปฺปนุโต “ปาปํ เม กตฺนฺติ ตปฺ
ปฺติ, ตํ อปฺปมตฺตํ ตปฺปนํ; วิปากตปฺปนฺนํ ปน ตปฺปนุโต ภิโย
ตปฺปติ ทุคฺคํ คโต, อติฬฺรเสน ตปฺปนํ อติวีย ตปฺปตีติ ฯ

คาถาปริโยसानะ พหู โสตาปนนาทโย อเหตุํ ฯ เทสนา
มหาชนสฺส สาคฺคิกา ชาตาคิ ฯ

เทวทตฺต วตฺถุ ฯ